

Kinderen met een autismespectrumstoornis (ASS)

Hoe herkennen we kinderen met ASS?

ASS – autisme of autismespectrumstoornis – is een ontwikkelingsstoornis met verregaande beperkingen op vele domeinen van het dagelijkse leven. Deze beperkingen zijn het opvallendst in het gedrag, al kan dit gedrag heel sterk verschillen van persoon tot persoon.

De kernproblemen van autisme situeren zich op het gebied van communicatie, op sociaal vlak en in het flexibel denken en handelen.

Vaak vallen mensen met ASS op omdat zij:

- te veel en te indringend contact leggen met anderen
- sociaal contact vermijden of afwachten tot de andere telkens de eerste stap zet
- onze taal vaak verkeerd begrijpen of te letterlijk opvatten
- op een wat vreemde en speciale manier praten
- de dingen nazeggen in plaats van te beantwoorden
- heel specifieke interesses hebben (vb. dinosaurussen, ...)
- moeite hebben met veranderingen
- graag hebben dat alles op hun vertrouwde manier gebeurt
- zich houterig bewegen en soms fladderende bewegingen maken
- moeite hebben om een verhaal begrijpelijk te vertellen
- steeds maar doordrammen over hetzelfde
- als koppig, erg lastig, egoïstisch, bizar, ... overkomen
- heel snel onder stress staan en soms zonder duidelijke redenen over hun toeren raken
- snel last hebben van allerlei sensorische prikkels zoals geluiden, licht, geuren
- ernstige eetproblemen hebben

Sommige mensen met ASS zijn (hoog)begaafd, anderen hebben een verstandelijke handicap. Die laatste groep komt dan niet eens tot communicatie via taal.

Steeds zijn signalen reeds in de vroege kindertijd aanwezig. Ouders merken zelf al heel vroeg op dat hun kind anders is.

Toch gebeurt het dat ASS bij begaafde personen pas op latere leeftijd wordt vastgesteld. Aanvankelijk konden ze snel en goed gedragingen van anderen kopiëren waardoor ze zo goed als normaal functioneren. Onze moderne maatschappij met zijn vele en snel wisselende prikkels maakt het voor hen erg moeilijk waardoor men alsnog uitvallen gaat zien op de bovengenoemde domeinen.

Hoe wordt ASS vastgesteld?

Dé ASS- test bestaat niet. We zijn aangewezen op observaties van het gedrag. Ook voor professionelen blijft een diagnose stellen een moeilijke zaak omdat het om complex menselijk gedrag gaat. De diagnose wordt pas gegeven na multidisciplinair onderzoek.

Een team van kinderpsychiater, psycholoog, logopedist, kinesist, ergotherapeut,... gaat aan de slag met wetenschappelijke onderbouwde tests, vragenlijsten, interviews en observatieschalen om zo de sterke en zwakkere aspecten van de ontwikkeling in kaart te brengen.

De ernst en de impact van ASS komt door dergelijk onderzoek naar voor. Bovendien komt ASS als probleem zelden alleen voor. Ongeveer 70 % heeft minstens 1 bijkomende stoornis (comorbiditeit). Bij kinderen gaat dit vooral om een angststoornis, ADHD, een motorische stoornis (DCD) of een taalstoornis.

Wat is de oorzaak van ASS?

We zien een grote variatie aan gedragingen en problemen bij de diagnose ASS. Toch zit ASS vooral aan de binnenkant van een persoon want het zijn de hersenen die op een andere manier functioneren. Tot nu toe bestaat hiervoor nog geen éénduidige verklaring maar we weten wel dat kinderen met ASS veel trager waarnemen en denken, met minder oog voor het geheel en de context. Ze hebben vooral oog voor details waardoor de wereld voor hen veel chaotischer en minder overzichtelijk lijkt.

En nu?

Psycho-educatie

Dit betekent dat er op een gestructureerde manier informatie gegeven wordt, aan het kind, de ouders, de leerkrachten, de medeleerlingen...

Psycho-educatie gaat verder dan alleen het verstrekken van informatie. Het is de bedoeling om doorleefde kennis door te geven en een aanzet te geven tot oplossingen. De klemtoon ligt op het 'beleven', het 'verwerken' en er 'leren mee om te gaan'.

Ondersteuning bieden aan leerkrachten bij het realiseren van een brede basiszorg en bij het installeren van aanpassingen op klasniveau. Maar ook de medeleerlingen moeten soms gesensibiliseerd worden om begrip te tonen voor het kind met ASS.

Individuele therapie

Omdat ASS een complexe stoornis is en vaak nog andere stoornissen meedraagt is er nood aan een ruim therapie-aanbod. Met een team van psychologen, logopedisten, kinesisten en ergotherapeuten kan gewerkt worden rond : leren herkennen van gevoelens, gepast leren reageren, oefenen van sociale vaardigheden, spelontwikkeling stimuleren, ondersteunen van schoolse vaardigheden, taal in sociale context leren begrijpen en gebruiken, trainen van fijne motoriek, schrijfmotoriek en grove motoriek...

De beste resultaten worden geboekt wanneer we aandacht hebben voor de interesses van het kind en hierbij het gedrag bijsturen via gedragstherapeutische principes.

Ouderbegeleiding

We streven ernaar de helende krachten die in elk gezin aanwezig zijn te versterken. De ouders dragen de sleutel tot verandering. Samen gaan we op zoektocht gestuurd door de opvoedingsvragen van het kind en zijn omgeving.

Samenwerken met de ouders is van cruciaal belang om de effecten van de therapie ook thuis over te brengen. Daarnaast is het ook belangrijk dat de ouders voldoende informatie van thuis in de therapie kunnen binnenbrengen.

Communicatie

Niet enkel binnen het gezin is er nood aan een gepaste communicatie. De school is een zeer belangrijke partner die dagelijks geconfronteerd wordt met de gevolgen van ASS. We delen niet alleen onze bevindingen maar zoeken samen naar oplossingen. Een efficiënte afstemming van de doelen in de begeleiding komt tot stand door overleg met respect voor alle betrokkenen. De rol van het CLB is hierbij cruciaal.

Medicatie

De behandeling van kinderen met autisme is een project op maat. Er bestaat geen medicatie die autisme of zijn kenmerken doet verminderen of verdwijnen. De behandeling ligt dus op het therapeutisch terrein. In samenspraak met een arts is het wel mogelijk dat er medicatie tegen bepaalde vormen van moeilijk gedrag kan voorgeschreven worden. De medicatie vermindert dan vaak niet de autisme-kenmerken maar verzacht een aantal gevolgen of behandelt een tweede/derde stoornis. Het is heel belangrijk goede uitleg te krijgen over de medicatie en die te nemen onder begeleiding van een arts.